

**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument
van deel van de voormalige VTS-site, omvattende het herenhuis Janssens met
poortdoorrit, L-vormige voormalige bedrijfs- en schoolvleugel en neogotische
poort te Sint-Niklaas**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012 ;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 12 september 2012 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen Deel van de voormalige VTS-site, omvattende het herenhuis Janssens met poortdoorrit, L-vormige voormalige bedrijfs- en schoolvleugel en neogotische poort te Sint-Niklaas;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed op datum van 7 februari 2013, zoals voorgelegd aan de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 7 februari 2013,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8

december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012 :

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde:

- als monument

Deel van de voormalige VTS-site, omvattende het herenhuis Janssens met poortdoorrit, L-vormige voormalige bedrijfs- en schoolvleugel en neogotische poort, gelegen te

SINT-NIKLAAS, Onze-Lieve-Vrouwplein 5, Collegestraat z.nr.

bekend ten kadaster:

SINT-NIKLAAS, 3e afdeling, sectie E, perceelnummer 443N (DEEL), zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

- Het in kern minstens tot 1691 opklimmende voormalige herenhuis Janssens is een zeldzame getuige van de oudste bebouwingsgeschiedenis in het historisch centrum van Sint-Niklaas. Gelegen aan het O.-L.-Vrouwplein, deel van de grote driehoekige Kerkendries de latere Grote Markt, die bebouwd werd vanaf de 13de eeuw de ontstaansperiode van Sint-Niklaas en na de grote brand in 1690 evolueerde tot politiek, economisch en maatschappelijk centrum met aanééngesloten bebouwing met ambachtelijke functies. Het uit twee woningen samengestelde voormalige herenhuis Janssens, was in de 17de en 18de eeuw in het bezit van verschillende vooraanstaande en adellijke families (Van Landeghem, de Lakethulle,...) die voor de geschiedenis van Sint-Niklaas betekenisvol zijn geweest.

- Door de verwerving van het domein door de familie Janssens in het begin van de 19de eeuw, ontwikkelde de site zich van bewoningsplaats tot textielbedrijf als onderdeel van de gerenommeerde textielfirma Janssens - De Decker. Het familiebedrijf dat in de 19de eeuw tot één van de grootste textielfirma's te Sint-Niklaas uitgroeide, geldt op het gebied van infrastructuur, organisatie en sociale voorzieningen als een voorbeeld van moderne bedrijfsvoering. De historische en sociaal-economische betekenis van bedrijf en de politiek-actieve familie Janssens, is voor de textielindustrie niet te onderschatten.

- De oprichting van de "Vak- en Ambachtschool St.-Antonius" in 1908 door Mgr. Stillemans kaderde binnen een bredere maatschappelijke en politieke ontwikkeling voortvloeiend uit de ideeën van de Encycliek Rerum Novarum waarbij de ontvoogding van de lagere sociale klasse door opleiding en onderwijs en het recht op een menswaardig bestaan met eigendom en volwaardig loon centraal werden gesteld. Als voorvechter van dit gedachtegoed en als middel tegen het oprukkende socialisme stimuleerde de van Sint-Niklaas afkomstige Mgr. Stillemans de uitbouw van vak- en ambachtsscholen voor jongeren uit de armere klasse. De ontwikkeling van de school staat ook in relatie tot de toenemende vraag aan geschoolde ambachtsslui en vakmensen voor de groeiende textiel- en de breigoedindustrie in Sint-Niklaas.

Sociaal-culturele waarde:

- De site was vanaf de 17de eeuw eigendom van verschillende vooraanstaande families (Van Landeghem, de Lakethulle, Janssens, Mgr. Stillemans) en respectievelijk ingericht als woonst, fabrikantenwoning met bedrijf en als school. De omvang van de gebouwen alsook de ligging van de site aan het marktplein, het historisch, economisch en politiek centrum van Sint-Niklaas, visualiseert de sociale positie en maatschappelijke betekenis van de diverse bewoners en ondergebrachte functies.
- De school voor tewerkgestelde kinderen en de zondagsschool opgericht in 1839 bij het textielbedrijf Janssens - De Decker is sociaal-cultureel zeer betekenisvol en geldt als zeer uitzonderlijk en vooruitstrevend voor het begin van de 19de eeuw. De oprichting van de school alsook van een Hulp- en Pensioenkas voor werknemers circa 1876, is typerend voor de katholieke, humanitaire en paternalistische overtuiging van de familie Janssens en de katholieke hogere burgerij in de 19de eeuw die het de plicht van de bedrijfsleider vonden in te staan voor de ontwikkeling, de morele verheffing en het welzijn van de arbeider.
- Dit katholiek, sociaal en opvoedend engagement werd door de oprichting de Vak- en Ambachtschool voor de lagere sociale klasse door Mgr. Stillemans in het begin van de 20ste eeuw voortgezet. De oprichting van de vakschool is kenmerkend voor het katholieke reveil in het begin van de 20ste eeuw en de politieke cultuur in de stad Sint-Niklaas in die periode.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

- Het herenhuis Janssens aan het O.-L.-Vrouwplein is architectuurhistorisch representatief voor de bouwevolutie van burgerlijke architectuur in een stedelijk centrum. Geëvolueerd van twee kleinere 17de-eeuwse woningen met residentiële functie tot een meesterwoning met classicistisch voorkomen in de 19de eeuw gebruikt als fabrikantenwoning bij textielbedrijf Janssens - De Decker. In de 20ste eeuw herbestemd tot Vak- en Ambachtschool St.-Antonius. Historische dragende en inwendige structuur behouden onder de fraaie en kwalitatieve 19de- en begin 20ste-eeuwse interieuraankleding die door de opeenvolgende bewoners was aangebracht aangepast aan de gangbare modes en nieuwe functies.
- De twee bouwlagen tellende sobere haakse uitbouw met blinde achtergevel en zuidelijk georiënteerde koergevel opgetrokken tussen 1820 en 1844, is kenmerkend voor een gebouw met industriële functie uit het begin van de 19de eeuw.
- De voormalige schoolvleugel die de zuidelijke speelplaats afsluit, in 1910 gebouwd door Mgr. Stillemans voor de "Vak- en Ambachtschool St.-Antonius" geldt als een representatief voorbeeld van sobere begin 20ste-eeuwse schoolarchitectuur. Gekenmerkt door een gelede baksteenbouw met decoratief metselwerk, grote getoogde vensters, voorzien van karakteristieke kleinhouten, en brede korfboogvormige poort.
- Het poortje nabij de Collegestraat gedateerd 1915 is architectuurhistorisch duidelijk herkenbaar als een neogotische constructie. Traditioneel opgetrokken in baksteen en hardsteen, met decoratief metselwerk, kleine torentjes met bekroning, en een fraaie korbogige houten poort met typisch neogotisch gesmeed ijzeren beslag. De centrale hogeropgaande poorttravee is versierd met oprichtingsdatum, patroonheilige, verschillende symboliserende spreuken en wapenschilden ter verheerlijking van de oprichter en de inrichtende macht.

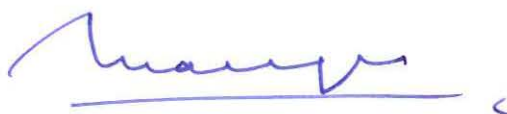
Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

Brussel,

12 JUNI 2013

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS